

Dit digitale blad is een raapsel van wetenswaardigheden en ongein betreffende de Koninklijke Marine, Koopvaardij, Visserij en Binnenvaart uit het heden en verleden en is samengesteld door Arie Krijgsman

“de redactie “
A.C.Krijgsman
Abeelstraat 96
3319 AG Dordrecht
06-25160899
www.tenanker@kpnmail.nl

Deze web-magazine fungeert als verlengstuk en is onafscheidelijk verbonden aan de website: <https://www.tenanker.com> en conformeert zich aan de regelgeving zoals daar is vermeld.

.....
Er zijn altijd wel mensen die met mijn werk aan de haal gaan. Aan de ene kant is dat een teken dat ik het goed heb neergezet, maar ik sta niet toe lukraak te kopiëren voor andere dan puur privé doeleinden zonder daar schriftelijke toestemming voor te vragen.

3e jaargang – de Kruidnagel reddingsactie 10 april 2020

7.0 Zesde Episode: De Kruidnagel reddingsactie

Hoofdstuk 7.1 Verdediging van het fort Zeelandia op het eiland Haroekoe

Omdat de VOC failliet was gegaan in 1795 en de Nederlandse staat al hun bezittingen en bestaande contracten erfde moest de overheid in feite alle handels activiteiten overnemen op de archipel, want de vraag naar specerijen bleef bestaan en de teelt daarvan ging gewoon door want iedereen moest natuurlijk centen blijven verdienen. Daarom was het belangrijk om te zorgen dat er geen interrupties kwamen in de vloeï van de producten, dus toen er dreiging kwam van een oproer in de Molukken werd dat reuze serieus genomen. Dit was de rede voor Veerman's opdracht. Hij moest ervoor zorgen dat de kruidnagel oogst behouden bleef voor verkoop en niet in verkeerde handen viel, want dat zou een groot verlies kunnen betekenen.

Journal gedurende mijn Commissie gehouden op de Engelsche Scheepen “Swallow”*) en “Willerbij”.

Vervolg van Vrijdag den 23ste mei

Heede middag begaf ik mij in gevolge Ordre van de Capt ter Zee Sloterdijk – Commandeerende ZM's Schepen in de Moluckes, op het Engels Corvet Swaluw, Schipper D.Wilson, kantoor te London bij Davisson, groot 450 ton, in huur van het Nederlands Gouvernement. Kreegen van de Evertsen 4 Europeeschen, en van de Iris 6 Europeesche en 6 Javaansche matrozen onder mijn ordres, mijn Commissie bestond op verzoek van den Gouverneur, tot het

surveilleren der Nagelen*) welke te Haroeka gereed laagen en gevaar liepen om in de macht der rebellen te vallen, en om tegen alle aanval met mijn Detachement, gem: bodem te beschermen, De Zwaluw was gewapend met 4 Karonades à 12# en 2 dezelfde à -onleesbaar-, 24 handgeweeren, 10 sabels en 10 pistoolen, kreegen ook voor de wal van Haroeka bestemt meede een Europ. Artillerist met 2 Veltstukjes à 6 # met ammunitie en benevens Eenigen victualij voor ons volk aldaar.

*) Veerman spelt deze naam vaak anders in het journaal in allerlei mogelijke variaties, maar in ieder geval is het schip genoemd naar de vogel Zwaluw, Swallow in het Engels.

Omstreeks 04.00 uur in de achtermiddag werd het anker gelicht en vertrok het schip. Dit ging ook weer niet zo makkelijk want vanwege het slechte weer, want er stond een Marszeils koelte met hoge golven waardoor het schip zwaar ging stampen en dit veroorzaakte een breuk in de grote mast tussendeks. Om te voorkomen dat de mast zou omvallen werden er extra mantelstagen en zijgeins bij gezet. Dit hielp want de mast bleef verder overeind staan. Op de 25ste nam de wind af en blies Zuidoosterlijk, en in de middag kwamen zij onder de west kust van het eiland Haroeko (tegenwoordig Haruku), zie kaart 6.10.12 bij het plaatsje Haruku, en gingen ten anker.

Op den middag ankerde onder de west zij van het Eijland Haroekoe voor het residentie huis en het vervallen fortres Zeelandia**), van waar volgens een bepaald sein, De vlag driemaal op en neer gehesen, het welke ons verzekerde dat de onzen hier nog meester van het fort waren, en begaf mij met den Kapt; Wilson naar de wal om den Heer H: Uijtenbroek, de Resident, kennis van het doel onzer komst te geven, Voors waren hier De Heeren Adelborsten der 1^e Cl: W: Muquetier en W; Schijdius met 47 Matrozen van de Evertsen en Nassau en 30 Javaansche soldaten, alle met hand geweren, doch zonder behoorlijke amunitie voorzien. De inwoonders van de negorijen Samet en Haroeka, welke met hun radjah's 160 weerbaren mannen konden leveren waren tot heede getrouw gebleven, dan zeer sterk bevreesd voor de rebellen, zijnde de overige bewoonders van dit Eijland in opstand, en hadden zig ten getallen van 700 man verzameld op de negorijen Romonie (Roehomoni) en Cabauwe, en doen weten dat zij heeden nagt een aanval zouden doen op ons detachement, zo zij zich niet van het Eijland verwijderen. Dit dreigement*) was voor ons niet zeer gerust stellend daar het onlangs gebeuren te Sapiroea nog versch in de geheugens van ons volk was, ook was hier geen enkel geschikt vaartuig om in geval van nood te kunnen retireeren, en van allen Defensie ontbloot waren, zijnde het fort gelegen aan het strant, een vierkant van de westkant en van de noordzijde voorzien met een muur van 6 voet hoog met 13 schietgaten. Aan de Zuid en oostzijde waren palisaden. Van binnen was het geheel belemmert door de ruïne van een steen gebouw voormaals tot een magazijn gedient hebbende, en onder welk's puin eenige oude ijzeren onbruikbare Kanons van 6, 4 en 3 pond lagen zonder affuijten. Den Heer Musquetier had echter eenigen dezer Canons zonder affuiten in de batterij of schietgaten naar het noorden doen leggen. Tegen de ZO-kant van het fort was

het residentie huis met een voormuur. Dit nam van die zeide het gezigt weg, ook kon het fort niet door een oude vermolmde deur gesloten worden, en buijten een hoop kogels en geen gelaadgereedschappen en uit negentien pond kragteloos kruit, bestont de geheele amunitie, en de provisien uit enkel rijst.

*) Veerman verteld niet hoe zij dit dreigement ontvingen, maar dat zal wel via een lokale geruchten zijn geweest.

Figuur 7.1.1 Gezicht op het dorpje Haroko in de 17^e eeuw. Het fort ligt rechts en het residentie huis in het midden. Het hoofdgebouw van het fort was al geheel vervallen in Veerman's tijd en volgens beschrijving stonden er alleen de muren er nog.

Wij zonden dus dadelijk de twee meegebrachte veldstukken met toebehoren en zes looze rolpaarden na de wal met de kanonier, plaatsten deeze stukken op den beide wegen welke door de negorij haroko liepen. Ook werde uit het fort de beste stukken op de rolpaarden gelegd en op het plein voor de residentie geplaatst.

Figuur 7.1.2a en b; Strand ingang van het Fort Zeelandia van buiten gezien (a) en vanuit binnen (b) naar buiten kijkende

Figuur 7.1.2 c en d; Uitlegbord voor de ingang (c), (zie vertaling aan het eind van het hoofdstuk) en d) Oud verroest kanon voor de zee wal, waarschijnlijk daterend uit de VOC tijd

Wij bragten een werp onder de wal en korte met het schip zo dicht mogelijk na de wal, laade de Karonades met scherp, hielde goede wagt. Ik verzogt de resident om zo spoedig mogelijk allen nagelen in zakken te doen vullen, 't welk geschiede. Ten 8" (8.00 uur 'savonds) deede het wachtschot, zagen de rebellen op de bergen.

Figuur 7.1.1 is een oude gravure dat een overzicht geeft van de nederzetting op Haroeko. Een paar muren van het fort Zeelandia staan nog overeind tegenwoordig zoals te zien is op de fotos in figuur 7.1.2, wat ook duidelijk laat zien hoe dicht het fort aan het strand licht. Ondanks het genoemde dreigement vond er geen aanval plaats die nacht, en de volgende dag werd er meer aandacht besteed aan het vastleggen van het schip. Er werd een paardelij om een boom aan het strand vast gemaakt en het daags anker werd op 20 vdm geplaatst en het tuij op 7 vdm. (lang stevig touw, verlengde van de bovenreep van de zegen, dat met behulp van een paard of de spil ingehaald wordt) Het schip zelfs kwam op 11 vadem te liggen vlak bij de wal. Veerman beschrijft dat de bodem zeer stijl naar beneden gaat en dat op een halve kabellengte afstand van de wal geen grond meer werd gelood. Dit betekende dat grotere schepen hier tamelijk makkelijk

binnen konden komen, maar men moest wel goed op de stroming letten die nogal sterk was in deze straat.

De geschiktste ankerplaats is even bezuiden het residentie huis regt voor de landing plaats en benoerde de noorder oever van 't rivier Op de rhee loopt de vloed om de NNW en de Ebbe ZZWt, men kan op de getijes door aflijding van winden niet zeilen. Met volle maan observeerde ik dat er drie uren vloed en 9 uren ebbe liep, en met nieuwe maan bevonden ik negen uren vloed en drie uren ebb te lopen. De vaart was een mijl per wagt, het water was doorgaans 12 voeten, doch met springtij 14.

Het drinkwater haald men uijt gemetzelden putten bij het residentie huis, kippen en schapen en eenigen groentes en vrugten zijn hier in den rustigen tijd wel en genoegzaam, en betere prijs als op Amboina, dan sedert alles in oproer is, zijn alle pluimvee de bossen in gevlugt door het schieten. Het land is tamelijk hoog en bergachtig, en levert veel nagelen op. Hier zijn elf negorijen namelijk 7 Christen, en 4 Mahometaanen (Mohamedanen), Alle elk ongeveer 250 zielen sterk, Dog zijnden nu Enkele der bewooners de negorijen Haroeka en Samet ons Getrouw, tesamen 500 zielen, waarvan 165 weerbaaren mannen, hun wapens zijn een piek, Klewang en schild, enkele bezitten Snaphanen en zijn goede schutters. Zij zijn zeer geoeffent in het vangen van Hertebokken welke hier in de bosschen zig onthouden, doch nu schaars zijn. De hoofden dezer negorijen zijn een Radja welk doorgaans door het Goevernement met een wandelstok voorzien met een gouden of Zilveren knop gedecoreerd worden. Voorts heeft iedere negorij een Kapal prang/ voorvegter en een Orang toewa/ onderling, als meede een Schoolmeester welken des Zondags maleischen preek doet hiervoor een gering salaris ontvangt, De Christenen belijden de Hervormde leer, Doch zijn nog zeer bijgeloovig. De schaarsheid van bijbels had hun genoodzaakt om deze in afzonderlijke Katernen* te doen welke dus van huis tot huis gelijk een Coerant rond zonden opdat ieder die zouden kunnen lezen. Den E.W. predikant J.Kam van Amboina wort door allen als een halve heiligen beschoud. De twee genoemde negorijen leggen aan elkander ten Noorden van de residentie. De huizen zijn van /GabaGabas/Sago hout, en met Atap bladen gedekt, tusschen beide stond een steenen kerk zeer wel ingericht, dog niet voltoojt, het residentie huis is gedeeltelijk steen en hout, en zeer ruim. De rivier welke in Diverse bogten loopt en bezuiden het residentie huis uijtwatert, verdient eerder de naam van Kreek. Zij is zeer ondiep het water brak en met hoogtij geheel zout, overdeezee legt een goede brug met een barriere waar wij de voorposten plaatsten. Waaren Geinformeerd dat het getal der rebellem op de negorijen Kabauwa en Romonie sterk vermenigvuldigd zijnde omtrent 2 uren van ons om de noord.

Den Kapitein Der Infanterie Van Driel met een versterking van 19 inl; soldaten van Amboina geariveerd, welke hier het opperbevel aanvaardden. Waaren geduurende den dag bezig de Nagelen in te scheepen. Deede Dag- en avond schot, De Jol om de noord op brandwagt.

Dinsdag den 27ste

Gestadig Regenachtig niets bijzonders, scheepte nagelen in, naar gewoonte wacht schoten.

*) katernen: *In zijn algemene betekenis is een katern een verzameling van een aantal in elkaar geschoven gevouwen bladen perkament of papier die de basiseenheid vormen bij het binden van een boek*

De spanning moet behoorlijk opgelopen zijn want er was nog steeds geen aanval en men kon die natuurlijk op elk moment verwachten. De Woensdag de 28ste werd besteed aan het laden van kruidnagelen en het maken van voorbereidselen tegen een mogelijke aanval. Ook in de nacht van de 28ste en de 29ste mei gebeurde er niets, en de dagen werden besteed met het doorgaan van kruidnagels laden. De Adelborst Musquetier vertrok naar Amboina, waarschijnlijk met hetzelfde schip dat Kapt. Van Driel en zijn mannen had afgeleverd.

Op Vrijdag de 30ste mei om ongeveer 11.00 uur in de ochtend waren alle kruidnagels geladen aan boord van de Zwaluw en werd het ruim verzegeld. Naar schatting ongeveer 120,000 # netto (of te wel ongeveer 1200 zakken van 100 pond). Die middag was het zover, en vielen de rebellen aan uit het noorden via het strand.

“Daar zij van het noorden afkwamen kogelde wij hun spoedig van het strand af, waarna zij van de boskant komende ook spoedig door de veltstukken tot de retraite gedwongen wierden, Schoon den Heer Van Driel het niet nodig oordeelde de rebellen te vervolgen, werden er patrouilles door de negorij gezonden, welke twee inwoonders van de negorij Samet, voor het huis van de Radja vonden welke door de rebellen onthoofd en over het geheelen lijf en leden gekorven waren. De Matroos B. Weerman vermist, vonden overal langs de wegen bloed, als ook aan het strant daar wij met ons schroot op schooten. Wij gisten hun op 700 man. Egter hadden weinig schietgeweren, hun aanval was woedenden, dan (dankzij) de vlugheid der veldstukken welke schroot en druiven op hun veel ravagen maakte deed hun spoedig retireeren.

Wat Veerman bedoeld is dat ondanks de woede van hun aanval het snelle afvuren van druifschot en schroot met de kanonnen de aanvallers stopte. Het gebruik van schroot en druifschot was de meest effectieve manier om zo'n massale aanval af te slaan. Het was eigenlijk een soort voorganger van het machinegeweer. Dit soort ammunitie resulteerde in afgrijselijke verwondingen en dood bij de aanvallers. Veerman gebruikte deze methode vroeger succesvol in de Merak baai om een Engelse aanval af te slaan, alleen nu vocht hij samen met de Engelsen. (zie Hoofdstuk 2.0).

Omdat er geen doden werden aangetroffen na de aanval, maar wel veel bloed, kan men veronderstellen dat de aanvallers hun gesneuvelden en gewonden mee terug hadden genomen.

Wonderbaarlijk genoeg waren er geen gewonden aan de Nederlandse zijde. De Heer Van Driel bedankte de Radjahs van Haroekoe en Samet voor hun betoonde trouw.

Als voorzorgsmaatregel waren vele vrouwen en kinderen uit die dorpen aan boord van de Zwaluw genomen, als ook de Resident. Gedurende gehele nacht daarna kon men muziek horen uit het noorden bij Romonie. Voor zekerheid werd de grote jol weer uitgezet op de Brandwacht.

Saturdag Den 31ste Mei, 1817,

Stil goed weer, deede de wagtshotsen, De rondes op een uur van Samet niets vijandelijks ontwaard. Een man van de negorij Pelaut door de matrozen gevat. Bij verhoor bleek een spion te zijn, welke bekende door de rebellen gezonden te zijn om onze strekte op te nemen, welke in verzekering hielden hij ontdekte (onthulde) ons, dat de muijters zig met 1600 man vereenden en toebereidselen maakten om ons weder aan twee kanten aan te vallen, hij zei ook dat zij de matroos Weerman gemarteld hadden, en dat alle rebellen tegen ons zig aan Thomas Matulezie*), een man van Saparoea, zig onderworpen hadden.

Dit verontrustende nieuws spoorde men aan om meer verdedigende toebereidselen te maken. De matrozen met behulp van de inwoners van het dorpje Haroeko kapte bomen en gooiden enige huizen omver om een ruimer gezichtsveld te creëren vanuit de verschansingen van het fort. Ook werden geleegde kruidnagel zakken naar de wal gestuurd om met zand te vullen om meer verschansingen te maken. Alles was rustig op Zondag de 1^e mei, maar Kapitein van Driel maakte gebruik van deze periode om op het plein voor de residentie een borstwering te maken van Sagohout, zandzakken en stenen. De Radja's van Haroeko en Samet zochten bescherming achter de borstwering met hun vrouwen en kinderen. De twee grote loodsens die binnen de borstwering lagen bevatten rijst, dat uitgereikt werd aan iedereen.

*) Thomas Matulesy, alias Pattimura, was een Moluks vrijheidsvechter en martelaar waarover vele verhalen zijn geschreven. O.a. in Q.M.R. Ver Huell's boek "Christina Martha".

Op de ochtend van de 3^e juni bleek het duidelijk dat er iets gaande was. Er werd namelijk een rode Engelsche vlag op een bergtop benoorden van de rede waargenomen. De rede hiervan was dat Pattimura door de Engelsen opgeleid was als soldaat en zeer pro-Engels was. Hierdoor kon natuurlijk verwarring ontstaan, maar Kapitein Wilson die natuurlijk ook de rode vlag voer, had wel in de gaten dat het hier geen echte Engelschen troepen betrof. Ten 9^{uur} (uur) vertoonde zig zirka 300 man rebellen aan de Zuider oever van het rivier, welken vrugteloos poogden de rivier te doorwaden, Zodra er van onze zijden met de veldstukken gevraagd wert kwam de geheele meute rebellen, na gissing 2000 man van het noorden langs het strant en agter de negorij haroeko om en vielen van vijf punten op de onzen aan, wij hielden een gestadig vuur op de negorij Haroeko. De rebellen vielen verschijden malen verwoed aan en dreigden stormenderhand de onze te overmeesteren. Dan (Dankzij) de goede maatregelen door den heer Van Driel genomen, gepaart met het gezwinde vuuren der veldstukken met druiven, benevens het geregeld musket vuur, verijdelden allen hunne pogingen, waarna zij ten 12^{uur} (uur) retireerden. Zij hadden een Engelse vlag tot vaandel, hunne hoofden waren met Epauletten van de onlangs te Saparoea gesneuvelde officieren gedistingeerd, volgens berigte van een gevatten rebel, zouden zij 2700 man*) sterk geweest zijn, namelijk 1100 van dit eijland, 1300 man van Saparoea en Noesa Laut en 300 Alfoeren van groot Ceram, waarvan 350 met geweren, den overigen met pieken en pijlen, asegaijen, klewangens en schilden gewapend, schoon

hun voorhoede uit Snaphanen bestont, wert er egter maar één matroos in den dij gewond. Vonden veel kogels en bonken kopergeld *) waarmede zij gevuurd hadden in onze borstweringen.

**) in 1816 was er ook veel Frans koper en brons geld en Engels tin geld die meer waarde hadden, daardoor werd het koper geld in bonkengeld gebruikt (dit waren gekapte stukken koper)*

De eerste rebel welke de brug overkwam wert door een Amboineesch soldaat met de bajonet gewond en daarop met zijn eigen klewang onthooft, dezelfde wert op de weg naar Oma aan een boom gehangen. Gedurende het gevegt van boord geschoten 20 kogels en 44 druiven van 12# en 8#, op het zien van de gemelde Engelsche vlag, deed den Heer Wilson , de Nederlandsche vlag aan de top heisen, De barkas lag ten dispositie van de Commandant aan de wal, in onze schans sterk 55 Europeanen en 100 inlandsche soldaten en matrozen, benevens de burgers van Haroeka en Samet, 150 man. Zonde patrouilles uit, als meede voorposten aan het noordeinde der negorij. Op de wegen, schoon wij geen lijken van hun vonden, zagen wij overal plaatsen waar geblesseerden gedragen waren, ten bewijzen van dit bragte de patrouilles verschijden baaren van Gaba Gaba meeden welke bebloed waren, en ons doen veronderstellen zij hier op hunne gekwetsten en dooden getransporteerd hadden. Met zonsondergang zonde een schaloep om de Noord op brandwagt. Zonden van het voorgevallene rapporten naar Amboina.

Met het aanbreken van de dag was onze patroelje , zijnde 15 man van Haroekoe gewapend naar de rebellen over gelopen, dit heeft hun zeker tot een Attake doen besluiten.

Woensdag Den 4den

De wind ZO goed weer niets voorgevallen, het volk bezig met bamboeze voetangels en Spaansche ruijters voor onze borstwering te maken. Van de eerste waren er al 70,000 in de grond, veelen waren er buijten de voorposten, en de eerste patroeljes met den dag ontwaarde altoos bloed. Waarschijnlijk poogde de rebellen 's nagts stil in de negorijen te komen, dan werden hier door altijd , door de voorposten ontdekt. Deezen voetangels waren van gespleeten bamboes Cirka 5 à 6 duim lang, en staken tuschen het gras omtrent 2 duim buijten de grond. De gene die hier op trapte had dadelijk een punt in de voet, welke door en door kwam. Wij hadden verschijden pennen op de helft doorbrand zo dat die breeken moesten en het boven eind in de wond bleef en zweering veroorzaakte. De rebellen hadden van hun kant ook eenige dezer gevaarlijk machines geplamt in de bosschen, opdat wij hun niet zouden vervolgen toen zij de vlugt namen.

**) De getallen schijnen te varieren. Het bord dat tegenwoordig aan de ingang van het fort staat zegt dat er slechts een 100 jongeren in de aanval waren . Dit is een duidelijk een onderschatting . Veerman's schatting is waarschijnlijk het meest accurate.*

De volgende dagen waren tamelijk rustig waardoor er meer voorzorgsmaatregelen genomen konden worden tegen een mogelijke nieuwe aanval. De Kapt. Van Driel liet alle kano's die op het strand lagen te Haroekoe en Samet binnen de verschansing halen door hun eigenaren. Verder kwam er een bericht terug uit Amboina van de Gouverneur aldaar, die beval dat de Zwaluw niet mocht vertrekken tot dat er een ander schip kwam om haar af te lossen. De Zwaluw speelde namelijk een te belangrijke rol bij de verdediging van het fort om nu weg te gaan. Ondertussen bleven de kruidnagels keurig opgeslagen in het afgesloten ruim. Een patrouille had 4 kanonskogels in de naburige bossen gevonden, die afgeschoten waren door de Zwaluw, en brachten deze weer terug aan boord. Dit waren waarschijnlijk 12 of 8 ponders. Verder werden er "Wolfskuilen" *) voor de schans gegraven. De burgers van de negorijen verzochten te mogen vissen omdat zij eten nodig hadden, en dit werd toegestaan, doch onder voorwaarde dat ze onder het bereik van het geschut bleven.

*) Wolfskuilen zijn 4 à 5 voet diepe kuilen waarin een aantal scherpe bamboe stoken rechtop staan, soms met vergif, die overdekt zijn met grote palm bladen en zand zodat ze niet te zien zijn. De ongelukkige die erin trapt wordt dan fataal gespietst. Ref. P.F. Vermeulen-Krieger: Oost-Indische oorlogen, 1829

Op maandag de 9^e juni, omstreeks 09.30 in de ochtend kwam er weer een aanval op drie punten. Deze werd ook afgeslagen na een gevecht van iets meer dan een uur. Deze keer was hun musket vuur sterker dan in de vorige aanvallen, en hierbij werd de oud Radja van Oma, die bij een van de veldstukken stond in het rechterdijbeen getroffen. De verschansing was die dag bemand met 183 soldaten en matrozen.

De muijters waren het sterkst aan de brug gekomen, werwaarts wij verschijdene boogschoten met de Karonades apliceerden, ten gelijke tijd kwamen 14 Orangbaaijs onder een inlands muziek en veel geschreeuw om de noordhoek van de rhee zig vertonen dan deden wij met de voorste Karonade twee schoten op de zelve, deze kogels buijten hun verwagting verdragende, roeijde zij allen weder terug naar Romonie, hun hoofdkwartier. De volgende dagen waren weer rustig. De Radja van Oma stierf aan alleen aan zijn verwondingen op de 12^e en werd met volle eer in de kerk begraven. Af en toe kwamen er wat vijandelijke prauwen in de buurt maar die werden snel verjaagd door de bewapende jol.

Op zaterdag de 14^e juni, arriveerde het korvet Iris uit Amboina, dat 6 varkens afleverde aan proviand. De matrozen van de Iris die onder Veerman's bevel waren sinds het vertrek uit Ambon werden weer terug geplaatst op de Iris, en Veerman kreeg daarvoor in de plaats 6 matrozen van de Evertsen terug die met de Iris waren meegekomen.

Omstreeks 12.09 uur op de 15^e juni, werden er 3 schokken van een aardbeving gevoeld. De Iris vertrok daarna naar de negorijen (dorpen) Cabouw en Romonie (Zie kaart Figuur 7.3) en schoot beide in brand. Zij kwam terug op de avond van maandag de 16^e. De daaropvolgende woensdag werd er een detachement van 100 man Ambonezen vanuit het fort naar de zuidkant van het eiland gestuurd om de rebellen aldaar te "verontrusten" zoals Veerman het uitdrukt. Bij deze excursie werd de negorij Oma in brand gestoken op de 18^e juni. Behalve enige kleine incursies kwamen er geen grote aanvallen meer. Op de avond van de 21ste werden er enige rebellen ontdekt in de negorij Samet, die zich in de kerk verscholen. De Zwaluw en de Iris loste een paar kanonschoten in die richting. Toen wat later een patrouille werd uitgezonden waren de rebellen al gevlucht, maar de Preekstoel in de kerk bleek volledig te zijn vernield door een kanonskogel.

Op zondag de 22ste kwam de Lt.Col. en Commandant der troepen in de Molukken Kraijenhoff langs om alles te inspecteren en zeilde daarna door naar Toledo. Diezelfde dag arriveerde de adelborst der 1^e klasse Oorthuizen met een gewapende barkas uit Passo Bagaula.

De inwoners der negorij Oma hadden pardon doen vragen voor de beganen rebellien, Den oud Radja van Aboro welke bij ons was , bood zig aan om het volk van Oma herwaards te lokken en hun vrede te beloven mits zig onderwerpenden aan ons. Hij vertrok omtrent den middag derwaarts op een palenkeijn of draagstoel met agt man van hier, met zig meede nemende een klein hollandsch vlagjen en twee flessen arak.

Figuur 7.1.3 Oude kaart van Haruko, ook wel Hatoeha genoemd

Deze Grijsaard hield zig verzekert men hem geen leet zouden doen. Met de avond kwamen twee man daarvan terug welke ons het volgende melde, De Radja Aboro wert door de rebellen te Oma zeer vriendelijk ontfangen, deeze het doel zijner commissie bekend gemaakt hebbende , wert er raad belegen. Na het zelve beloofden zij de volgende dagh met een witte vlag om vrede te komen verzoeken en dronken met de ara het Nederlandsch welvaren, waarna de radja Aboro wilde vertrekken, nauwelijks was hij van de radja van Oma met de Orang Toeas en schoolmeester zig verwijdert of het volk viel uijt de bosschen op hun aan, en doode deeze brave grijsaard met zes man, daar de twee anderen het met de vlugt in een Kano ontkwamen.

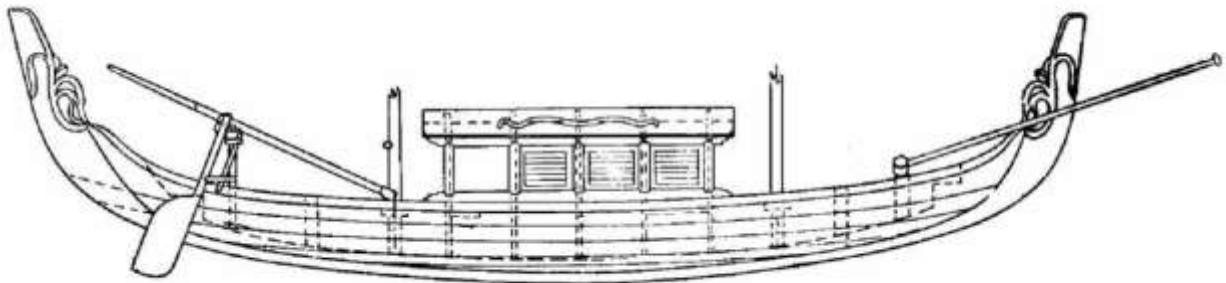
De Iris kwam terug uit het noorden de volgende dag waar zij weer enige salvo's hadden afgelost op de negorijen Romonie en Kabauwe, maar verder gebeurde er niets bijzonders. Een opmerkelijke observatie vond plaats op de 24ste juni toen men een stel rebellen zagen

“tandacken” in het gebergte. Dit waren waarschijnlijk oorlogsdansen die beschreven zijn in het boek door QMR Ver Huell.

De verdere dagen verliepen rustig, net als of de rebellen verdwenen waren. De rust werd alleen verstoort toen er bericht kwam uit Amboina dat de opstand overgewaaid was op Hitoe en dat de rebellen het Nederlandse fort te Hila (noordkust van Hitoe) hadden ingenomen en dat de resident Burggraaf gewond was geraakt maar het verder heelhuids naar Amboina heeft weten te maken.

Omdat de kerk kapot was geschoten werd de zondagsdienst in het residentiehuis gehouden. De verdere dagen gebeurde er niets bijzonders op Haroeko.

De opstandelingen hadden het kennelijk op gegeven om Zeelandia te veroveren en waren nu geland op de noordkust van Ambon. Er kwam een verslag van dit evenement uit Amboina op de 4^e juli. De rebellen waren geland bij Liang waardoor de bewoners vluchten naar Waai. (zie kaart 6.10.12). Hier werden ze echter staande gebracht door troepen onder bevel van de Luitenants De Bree en Wonderling die hen na een gevecht in het water drongen.

Orembaai

Sommige rebellen wisten te ontsnappen met Orembaais doch vele anderen verdronken. Daarna was alles weer rustig voor een tijdje. Het was ondertussen alweer juli geworden en er werd nog steeds niets vernomen over de aflossing van de Zwaluw die nu alweer meer dan een maand voor anker lag met de lading kruidnagelen wat natuurlijk niet erg bevorderlijk kon zijn voor deze specerijen.

De Iris vertrok naar Ambon op de 5^e juli met de Resident H.Uijtenbroek, die met verlof ging. Na al deze spanningen had hij waarschijnlijk wat rust nodig. Af en toe vonden er wat schermutselingen plaats wanneer een patrouille op rebellen stuitte, die meestal op de vlucht gingen. Verder werd de tijd besteed aan exerceren met de handgeweren en geschut. Op woensdag de 9^e juli vond er een akelige ontdekking plaats.

Twee man van Haroeko rapport gevende Alfoereezen in 't bos gezien te hebben, Zond den Kapt.Comdt. twee detachementen van 30 man elk, welke terug komende geen vijanden gezien hadden, egter brachten zij met hun drie onthoofden vrouwen lijken en een onthoofd jongen lijk. Deze waren overal gekorven, het waren de vrouw, twee zusters en een broertje van de man welke het eerste rapport bragt. Zij waren om kokosnoten in 't bos gegaan en van de weg afgedwaalt door confusie op het zien der Alfoeren. De lijken bezuide het fort begraven. Zonde de jol om de noord op Kondschap*).

*) Oud Nederlands woord voor “verkenning” of “spionering”

Op de 10^e juli waren er een paar hutten in Samet afgebrand, alleen wordt niet verteld door wie. Sinds het vertrek van de Iris werd de gewapende jol elke nacht op brandwacht (* gestuurd).

(* Voorgeschoven post, die gelijk alarm kon slaan)

Af en toe probeerde kleinere groepjes rebellen het fort aan te vallen, maar vanwege de voetangels kwam daar niet veel van terecht. Er werd vaak bloed gevonden wat betekende dat iemand erin getrapt had en daarna weer was verdwenen. Af en toe werden er wat schoten afgevuurd als er wat verdachte lieden in de buurt kwamen. Op een van deze incursies werd een rebel gevangen genomen en onthoofd, waarschijnlijk als wraak op de moord van de vrouwen en jongen. Zijn lichaam werd aan een boom opgehangen langs de weg naar Cabouw om een voorbeeld te zetten voor de anderen. Het ging hard tegen hard. Het was verder weer rustig tot de 16^e juli, toen er weer enige rebellen bij de voorposten verschenen, doch deze werden spoedig verdreven. Diezelfde dag arriveerde de Ltz Boelen met een gewapende Orembaai van ZrMs Maria R. die uit Hatawana (plaatsje aan de noordkust van Saparoea) kwam met depeches/ berichten en na aflevering daarvan weer vertrok. Veerman maakte ondertussen gebruik van zijn tijd om zijn navigatie metingen te beoefenen en nam de positie op van het fort, en bepaalde dat op 3°36" ZB lag, er werd geen breedte vermeld. Op de 18^e juli ging Veerman met de jol naar Nusa Pombo, een klein eilandje tussen Ambon en Haroekoe, en kwam 's avonds weer terug zonder bijzonderheden te melden. De volgende dag maakte Veerman gebruik van het mooie weer om nu de Lengte bepaling op het fort te bepalen. Die dag waren beiden de zon en maan tegelijkertijd zichtbaar wat gelegenheid geeft is voor een accurate meting. Veerman bevond de Lengte op 145°-10" met gebruik van zon en maan en 145°- 8" met, wat hij beschrijft, een goede tijdmeter. Twee minuten verschil betekent een afstands verschil van ongeveer 2 mijl vlak bij de evenaar. Dit klopt goed met tegenwoordige GIS posities.

Tegen de avond kwam de Orembaai met de Ltz Boelen weer terug uit Amboina met berichten. Hij werd voorzien van schroot en kruit want hij ging weer terug naar Hatawana alwaar de Maria Rijgersbergen lag gestationeerd. Dit was zo'n beetje het hol van de leeuw, want Saparoea was nog steeds in opstand. Op de 23ste juli kwam het koopvaardij Korvet "the Dispatch" kapitein Kroesjer uit Saparoea aan onder Hollandse vlag en wimpel. Dit schip was ook in huur van het gouvernement.

De Adelborst A. Zoutman van de Maria R. was daar aan boord met een detachement matrozen. Van deze lieden werd er vernomen dat de Maria R. en de Iris de negorij Hatawana hadden aangevallen en in brand gestoken, waarbij twee man sneuvelden. Het plaatsje is alleen op oude kaarten te vinden en was kennelijk nooit meer opgebouwd. Ook vertelde zij dat de Ltz Boelen op terugreis naar de Maria R. aangevallen werd door 7 Orambaais, maar hij wist het te redden.

Nieuwe geruchten kwamen op de 25ste juli dat er 15 gewapende Orambaais te Kabouw en Romoni waren aangekomen met Alfoeren van Ceram. De wacht werd die nacht versterkt en twee gewapende sloepen gingen op de brandwacht, maar er gebeurde niets.

De verdere dagen waren rustig, maar er was nog steeds geen aflossing voor de Zwaluw. Wel kwamen er wat voorraden aan uit Ambon, rijst, pekervlees, arak, palmazijn, peper en zout.

Op de 31ste Juli werd de Iris in het noorden waargenomen bij Cabouw, waarop de jol werd uitgezonden om te verkennen, maar er waren geen problemen, en de Iris ging vandaar terug naar Amboina omdat zij een te kort aan victualiën had.

Het was nu augustus geworden, maar er vonden geen bijzonderheden plaats, behalve dat een Radja of Patti van Akkon op Noesa Laut aankwam die gevlucht was voor de rebellen en veiligheid zocht..

Eindelijk op de 7^e augustus kwam het Engelse koopvaardij schip "The Willerbij" aan om de Zwaluw af te lossen. Er moesten voorraden naar de wal gestuurd worden omdat er een tekort aan levensmiddelen was ontstaan op het fort.

Volgens ontvangen orders van de Comissarissen en Commandant Sloterdijk moest Veerman met zijn detachement matrozen overstappen op de Willerbij. Dit geschiedde op de 8ste Augustus. Veerman had kennelijk goed relaties opgebouwd met de Engelse kapitein.

Gedurende mijn verblijf op de Swaluw bewees de Heer D.Wilson mij veel vriendschap, ook verdiend zijn ijver-trouw gemeld te worden waarmede hij bij elke aanval de rebellen heel bereid was het Neerlandsch Gouvernement te assisteern.

Vertaling van het bord aan de ingang van Fort Zeelandia,

KORTE GESCHIEDENIS

In 1626 bouwde gouverneur van Gorkum een fort aan de kust van het eiland Haruku, het wordt omgeven door nootmuskaat- en kruidnagelplantages. De naam hiervan was Fort Zeelandia. In 1655 werd Fort Nieuw Zeelandia gebouwd ter vervanging van het kleine fort Zeelandia Dit fort werd in 1817 door Pattimura samen met 100 Molukse jongeren aangevallen In 1822 werd het fort hersteld en in 1862 werd het niet meer gebruikt als militaire basis, maar in plaats daarvan werd het een opslagplaats voor kruidnagel door de inspecteurs van de kruidnagel plantages op het eiland Haruku, Nieuw Zeelandia Fort is rechthoekig van vorm met 2 bastions de muren ongeveer 4 meter hoog, en nu is bijna de helft van de structuur van het fort verloren gegaan door kusterosie, en het enige dat overblijft is een rij muren aan de kant van de weg.

Cultureel Erfgoed is een cultureel erfgoed ook in de vorm zoals Cultureel Erfgoedobjecten. Het behoud van cultuur en cultuur en de noodzaak om behouden te worden is omdat het de meeste waarde heeft voor de kennis van , onderwijs en religie. en / of bevorderen van cultureel behoud en milieu het proces van de vestiging

Benteng Nieuw Zeelandia is een cultureel erfgoed en wordt beschermd door de wet Nummer 11 in 2010 van de Republiek Indonesië over cultureel erfgoed

Artikel 3

Doel Behoud van de oude cultuur;

het behoud van doelstellingen van cultureel erfgoed van de aarde en

- a) het culturele erfgoed van de natie beschermen tegen het erfgoed van de mensheid
- b) het versterken van de waardigheid en waardigheid van de natie door middel van cultureel erfgoed
- c) de persoonlijkheid van de natie versterken
- d) het welzijn van de mensen verbeteren; en
- e) het culturele erfgoed van het land promoten bij de internationale gemeenschap

Artikel 56

Iedereen kan bijdragen aan de bescherming van het behoud cultureel erfgoed

Artikel 66

1)Het is elke persoon verboden enig cultureel erfgoed te gebruiken, zowel de delen ervan, als uit groepen en / of uit de stad

(2) Het is iedereen verboden cultureel erfgoed te stelen, hele delen van groepen en onderdelen van groepen en / of locaties

Artikel 105

Elke persoon die een cultureel erfgoed beschadigd als bedoeld in artikel 66 van lid 01, wordt strafrechtelijk vervolgd en veroordeeld tot een strafbaar feit van kort 1 (één) jaar gevangenisstraf maximaal 15 jaar gevangenisstraf en minstens 500.000.000,00 Rp. (vijf honderd miljoen rupiah) tot 5.000.000.000,0 Rp (vijf miljard rupiah)

